

2010:49

Parkeringslats Uppåkra

Arkeologisk förundersökning, 2003

Catherine Svensson

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2010:49

Parkeringsplats Uppåkra

Arkeologisk förundersökning, 2003

RAÄ 5

Uppåkra socken, 1385

Staffanstorps kommun

Skåne län

Catherine Svensson

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.se

© 2009 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2010: 49
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: Undersökningsområdet med St. Uppåkra kyrka i bakgrunden.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

Parkeringsplats Uppåkra

Innehåll

Inledning	5
Läge och topografi	5
Historik och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	5
Del 1	6
Del 2	9
Sammanfattning	9
Bilagor	11
1. Anläggningsbeskrivning	11
2. Fyndlista Luhm 32024	12
3. Fyndspridning	14

Fig. 1. Stora Uppåkra i Staffanstorps kommun, Skåne.

Fig. 2. Undersökningsområdet markerat. Utdrag ur fastighetskartan, blad 2C 4g.

Inledning

Med anledning av anläggande av parkeringsplats inom fastigheten Uppåkra 8:3 utförde Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne en förundersökning mellan den 24 april och den 7 maj 2003. Fastigheten är belägen inom Uppåkra järnåldersboplatz (RAÄ 5:1), en fornlämning som varit föremål för omfattande undersökningar inom Uppåkraprojektet.

Läge och topografi

Uppåkra är beläget strax söder om Höje å i Staffanstorps kommun. Landskapet är flackt och utgörs av utpräglad fullåkersbygd. Den aktuella fastigheten ligger i anslutning till kyrkan som ligger på en markant höjd. Undersökningssytan ligger omedelbart öster om kyrkogården.

Historik och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet ligger i den norra delen av Uppåkra grav- och boplatzområde (RAÄ 5:1), strax söder om det som är registrerat som Uppåkra historiska bytomt (RAÄ 5:5). Grav- och boplatzområdet har under senare år varit föremål för omfattande studier. För mer detaljerad information kring alla undersökningar som gjorts i Uppåkra de senaste åren hänvisas till arkeologiska institutionen vid Lunds universitet och den skriftserie som bär titeln *Uppåkra studies*.

Den befintliga kyrkan är uppförd på en medeltida kyrka, varför man kan argumentera för att bytomtens fornlämningsområde borde överlappa grav- och boplatzområdet. De undersökningar som gjorts inom den historiska bytomten, RAÄ 5:5, har främst påvisat sentida störningar men även enstaka kulturlager med fynd från medeltid och järnålder. Inom bytomten finns också två lösfyndssamlingar med flintartefakter (yxor, en dolk mm), RAÄ 13:1, 14:1, och en rest sten (10:1).

Undersökningsresultat

Förundersökningen var delad i två delar. Del 1 utgjordes av en förundersökning där sökschakt grävdes i öst-västlig riktning följt av en avbaning av hela ytan. Del 2 utgjordes av en förundersökning i form av schaktningsövervakning av el- och dräneringsschakt.

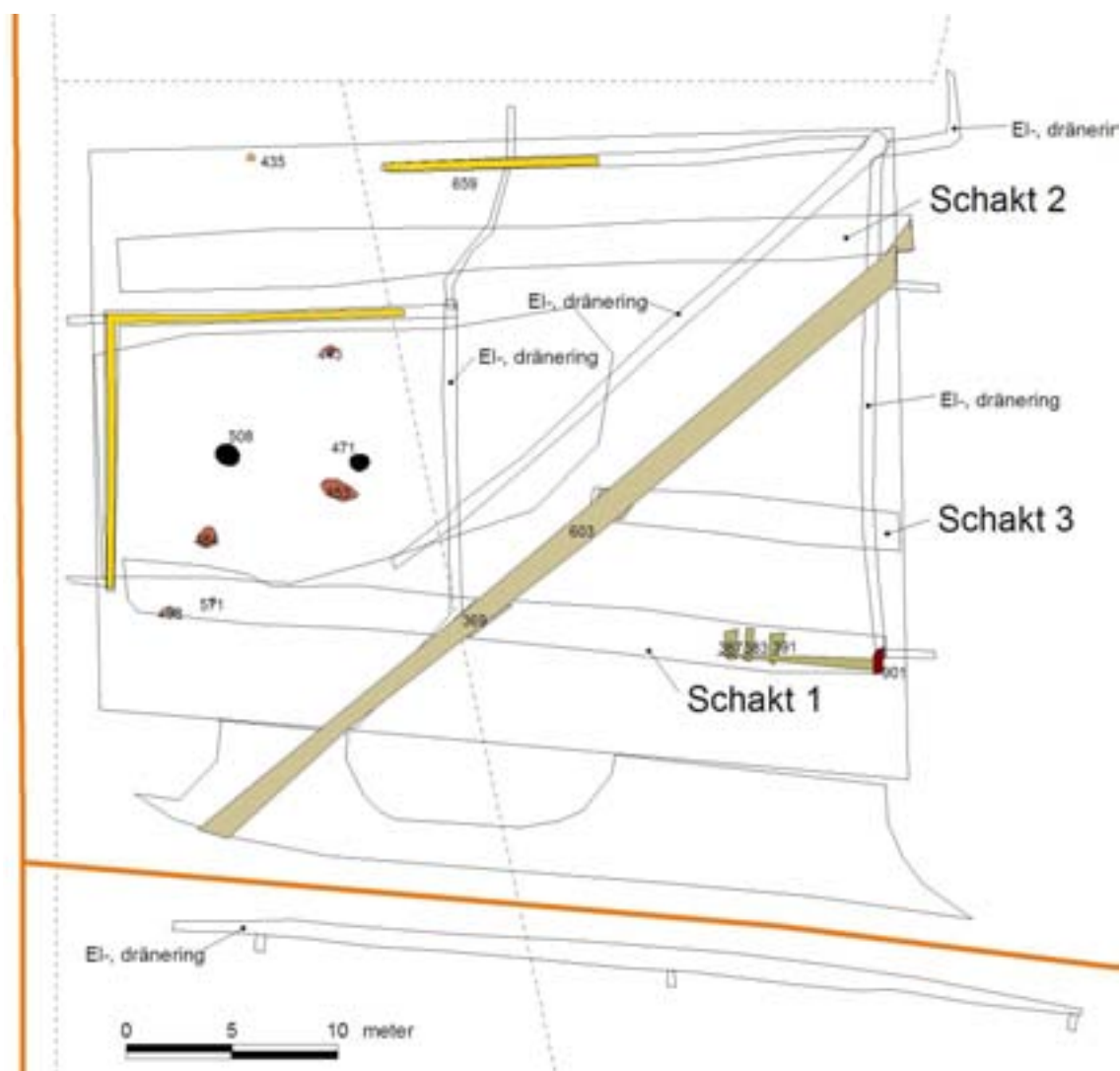

Fig. 3. Schakt- och anläggningsöversikt.

Del 1

Sökschakten var tre till antalet. Schakt 1 och 2 grävdes hela undersökningsområdets fulla längd, medan schakt 3 grävdes till cirka 1/3 av undersökningsområdets fulla längd. Schakten grävdes skiktvis. Varje skikt avsöktes med metalldetektor. Hela ytan banades sedan av till ett djup om cirka 0,3 m (matjordstjocklek), varefter metalldetektering genomfördes över hela området. Endast i sökschakten, där det grävdes något djupare, påträffades naturlig undergrund, i övrigt schaktades endast matjorden av. Diagonalt över hela området löpte ett avlopp med tillhörande ledningsschakt. Detta är inmätt som AZ 603 (AZ 369 i sökschakten).

Schakt 1 (OS 344) var ca 1,8 m brett och mellan 0,4–0,7 m djupt och förlades i undersökningsområdets södra del med en öst-västlig orientering. Schaktet skiktgrävdes med maskin och de olika skikten metalldetekterades. Det första skiktet utgjordes av de översta 0,15 m (inklusive grässvål).

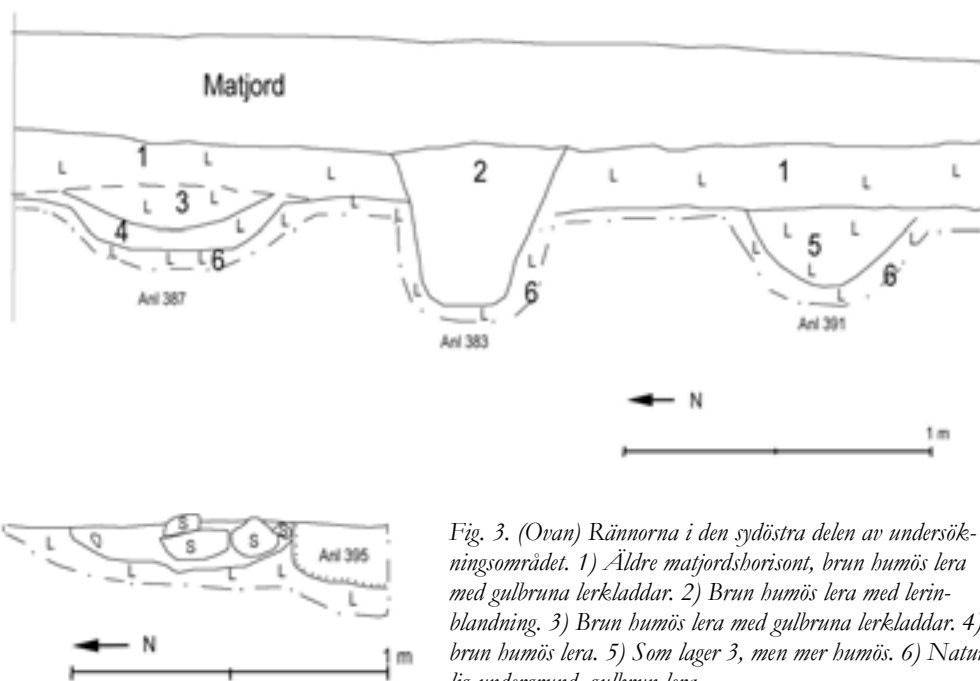

Fig. 3. (Ovan) Rännorna i den sydöstra delen av undersökningsområdet. 1) Äldre matjordshorisont, brun humös lera med gulbruna lerkladdar. 2) Brun humös lera med lerinblandning. 3) Brun humös lera med gulbruna lerkladdar. 4) brun humös lera. 5) Som lager 3, men mer humös. 6) Naturlig undergrund, gulbrun lera.

Fig. 4. (vänster) Härd (anl 901) skuren av anl 395.

Det andra skiktet grävdes till ett djup av 0,3–0,4 m under befintlig marknivå och det tredje skiktet ner till 0,4–0,6 m under befintlig marknivå. Vid skiktchaktningen framkom 15 fynd jämt spridda i både höjd och sidled. Fynddistributionen och fynd framgår av fyndtabell och fyndspridningsbild i bilaga 2 och 3.

I botten av schaktet framkom anläggningar i form av fyra rännor (anl 387, 383, 391 och 395) och en härd (anl 901), som skars av anl 395, samt två stolphål (anl 498 och 571).

Schakt 2 (OS 332) var ca 1,8 m brett och mellan 0,4–0,5 m djupt och grävdes i undersökningsområdets norra del med en östvästlig orientering. Schaktet skiktgrävdes och hade samma skiktjocklekar som i schakt 1. I schaktet påträffades vid metalldetektering 8 fynd. Fynd och fynddistributionen framgår av fyndtabell och fyndspridningsbild i bilaga 2 och 3. Inga anläggningar påträffades i schaktet.

Fig. 5. Överst fnr 40; mellan vänster fnr 43; mellan höger fnr 29; nederst vänster fnr 33; nederst höger fnr 31. Jfr bilaga 3.

Schakt 3 var ca 1,8 m brett, ca 0,4 m djupt och förlades till undersökningsområdets mellersta del i östvästlig riktning. Fynd och fynddistributionen framgår av fyndtabell och fyndspridningsbild i bilaga 2 och 3. Inga anläggningar framkom.

I ett andra steg banades matjorden av från hela undersökningsytan. Metall-detektering gjordes då ytterligare en omgång. Sammanlagt framkom vid den här delen av detekteringen ett 15-tal fynd, bl a en fågelfibula (fnr 40), en fibula med omslagen fot (fnr 31) samt ett senmedeltida mynt (fnr 29). I fastighetens västra del framkom vid avbaningen tre anläggningar tolkade som härdar (anl 443,453 och 484), en anläggning med bränd lera (anl 471), tolkad som resterna efter en bakugn samt ett fåtal möjliga stolphål. (anl 435, 498 och 571) Någon exakt datering av anläggningarna gick inte att fastställa men då de framkom på ett relativt grunt djup, i ett omrört kulturlager med fynd från järnålder – nyare tid, bör de vara av eftermedeltida ursprung.

Del 2

El- och dräneringsschakten var ca 0,3 m breda och ca 0,35-0,45 m djupa från avbanad yta (dvs ca 0,65–0,80 m djupt räknat från befintlig marknivå). Inga anläggningar kunde konstateras i något av schakten, varken i sektion eller i plan. Där emot påträffades i två av schakten (OS647 och OS610) kulturlager.

Sammanfattning

I samband med anläggande av parkering inom Uppåkra grav- och boplatssområde har en arkeologisk förundersökning genomförts. Det kunde konstateras att det över hela ytan fanns kulturlager direkt under matjorden. I ytan av kulturlagren fanns fynd från järnålder–modern tid. I de tre sökschakt som gjordes inför avbaningen påträffades naturlig undergrund på ett djup av ca 0,5–0,6 meters djup från befintlig marknivå. I undergrunden framkom rännor, stolphål och härdar. En av härdarna innehöll äldre svartgods och härrör således från järnåldern.

Administrativa och tekniska uppgifter

Socken/socken nr:	St. Uppåkra/1384
Kommun:	Staffanstorp
Ekonomisk karta:	2C 4g
RAÄ nr:	5
Lst dnr:	431-57339-02
Regionmuseet dnr:	L12.20-07-03
Typ av undersökning:	Förundersökning
Undersökningsperiod:	030424 – 030507
Fälttid:	36 h
Kostnadsansvarig:	Staffanstorps hus AB
Personal:	Catherine Svensson
Rapportsammanställning:	Jan Kockum
Dokumentationsmaterial:	5 digitalfoton, 2 st A3 ritningar och en A4 ritning med diverse profilritningar, Intra-sisprojekt RL0703FU

Dokumentationsmaterialet förvaras på Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne. Fynden förvaras på Lunds universitets historiska museum under Luhm nr 32024.

Bilagor

1. Anläggningsbeskrivning

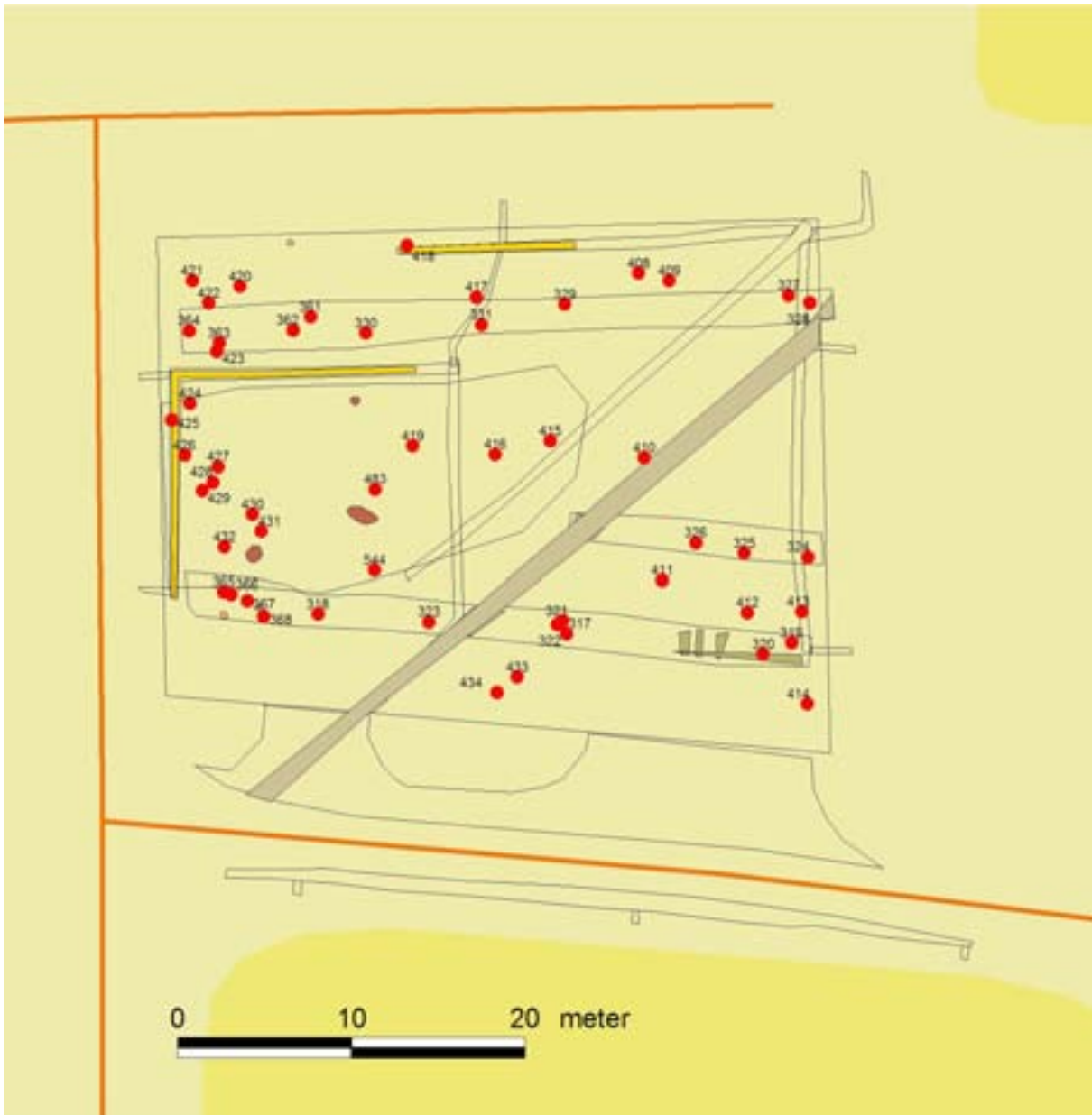
Anläggning	Beskrivning	Övrigt
AS435	Stolphål (?) i norra kanten. Stenskott. Ca 0,1–0,15 m i diam. Fyllning: brun humös lera	
AH443	Härd(?) Fyllning: brun humös lera m. träkolsinblandning.	
AH493	Härd. Mkt sten i norra delen. 0,08–0,1 m i diam. Fyllning: brunsvart humös lera m. träkolsinblandning (kraftig).	
A 471	Bränd lera och brun humös lera, lerkline.	Sektionsritning finns. Fynd av keramik (fnr 51).
AH484	Härd. Stenar 0,4–0,2 m. Brunsvarthumös lera m. kraftig träkolsinblandning.	
AS498	Stolphål(?) Stenskott, 0,1–0,15 m i diam. Fyllning: brun humös lera.	
A 508	Anläggning eller lagrerrest. Bränd och obränd lera i brun humös lera med träkolsinblandning. Något oklara gränser. Den brända leran koncentrerad till mitten av norra delen, möjligen ugnsbotten.	
AS571	Stolphål(?)Stenskott, 0,1–0,15 m i diam. Fyllning: brun humös lera.	

2. Fyndlista Luhm 32024

Fnr	Fyndkod	Sakord	Material	Beskrivning	Schakt/skikt	Vikt g	Datering
1	317	Pincett	Brons		I/I	2	
2	318	Förgyllt föremål	Brons		I/I	1	
3	319	Knapp	CU-leg		I/III	3	
4	320	Föremål			I/III	13	
5	321	Föremål/kärl?			I/III	3	
6	322	Sölja	Brons	Dubbel	I/II	3	
7	323	Sölja	Brons	Dekorerad	I/II	9	
8	324	Torne	Brons		III/I-II	1	
9	325	Bleck	CU-leg		III/I-II	1	
10	326	Pincett	Brons	Fragment	III/I-II	1	
11	327	Ten			II/III	2	
12	328	Nit	Järn		II/III	15	
13	329	Ten			II/I-II	1	
14	330	Mynt	Silver		II/I-II	1	1611
15	361	Knivblad	Järn		II/I-II	7	
16	362	Föremål	Brons		II/I-II	1	
17	363	Fingerborg	Brons		II/III	1	
18	364	Kula	Bly		II/III	18	
19	365	Bronsgryta	Brons		I/II	7	
20	366	Fingerborg?	Brons		I/I	2	
21	367	Bleck	Brons		I/I	1	
22	368	Bleck	Brons		I/II	1	
23	419	Föremål	Järn			52	
24	420	Näbbfibula		Fragment		2	Vendeltid
25	421	Bronsbleck				1	
26	422	Bronsbleck		Fragment		1	
27	423	Föremål	Järn			40	
28	424	Föremål	Järn			50	
29	425	Mynt	Silver			1	Senmedeltid

Fnr	Fyndkod	Sakord	Material	Beskrivning	Schakt/skikt	Vikt g	Datering
30	426	Beslag	Brons			1	
31	427	Fibula med omslagen fot	Brons			5	Yrjö
32	428	Krampa	Järn			34	
33	429	Sländtrissa	Bly			10	Medeltid
34	430	Tenliknande				1	
35	431	Föremål				1	
36	432	Mynt	Silver	Skilling		1	1629
37	433	Föremål	Järn			30	
38	434	Knivbeslag?	Brons			6	
39	544	Mynt		Skilling/klipping		1	164?
40	408	Fågelfibula	Brons			8	600-tal
41	411	Spänne	Brons	Ringformat		1	
42	412	Bleck	Brons			1	
43	417	Rembeslag		Ornerat, fragment		2	Jå
44	418	Ten				4	
45	415	Gryta	Brons			21	
46	414	Spänne	Järn			22	
47	416	Nit	Järn			25	
48	410	Knivblad	Järn			17	
49	413	Spänne	Järn			45	
50	409	Bleck	Brons			1	
51	483	Kärl	Keramik	Äldre svartgods	I anl med bränd lera	4	
52		Kärl	Keramik	Förhistorisk	II	13	
53		Kärl	Keramik	Äldre svartgods	I/Härd	3	
54		Sländtrissa	Sandsten		Ytfynd utanför UO	28	

3. Fyndspridning

Ovan: inmätta fynd markerade med röd punkt. Numreringen avser fyndkod i fyndlistan.

Vänster: läge för den sländtrissa (fnr 54) som påträffades som ytfynd utanför UO.

Regionmuseets rapportserie 2010

Kulturmiljö

1. Vä 2:107, Vä sn, FU, Anders Edring, 2009
2. Villa Petterssons trädgård – en restaurering, Svalöv sn, AK, Anna Rabow, 2008
3. Marsvinsholms slott – renovering av balustrader, Balkåkra sn, AK, Kristina Nilén, 2008
4. Gravfältet i Färlöv, Färlövs sn, FU + UN, Tony Björk, 1995 – 2005
5. Glimmebodagården – taktäckning, Brösarps sn, AK, Emelie Petersson, 2009
6. Gylstorp. Medeltida odlingslämningar i Visseltofta sn, FU, Tony Björk & Brita Tronde, 2009
7. Väsby kyrka. Bland taklagare och takläggare, Väsby sn, AK, Petter Jansson, 2009
8. Odysse längs Skånes kuster. Kust och Historia i Skåne. Bertil Helgesson, 2010
9. Övedskloster – restaurering av terrassmuren, Öved sn, AK, Kristina Nilén, 2007-2008
10. Stångby kyrka – utvändig renovering, Stångby sn, AK, Cecilia Pantzar & Kristina Nilén, 2005-2006
11. Kristianstads station – antikvarisk förundersökning, Kristianstad, AF, Emelie Petersson & Heikki Ranta, 2010
12. Allhelgonakyrkan i Lund – utvändig restaurering etapp I, Lunds socken, AK/AM, Petter Jansson, 2009
13. Hotade arter och byggnader –tips och råd vid byggnadsvård. PJ, Nils-Otto Nilsson & Åsa Jakobsson, 2009-2010
14. Människan och landskapet –Metodutveckling, etnobiologi för kulturmiljövård. PJ, Åsa Jakobsson, Anki Karlsson & Cissela Olsson, 2010
15. Vrams Gunnarstorps slott – utvändiga arbeten, Bjuvs sn, AK, Emelie Petersson, 2009
16. Ballingstorpsgården, Kviinge sn, AK, Emelie Petersson, 2010
17. Renovering av stenalvsbro vid Öveds kloster, Öved sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
18. Mörarps kyrka – invändig renovering och konservering, Mörarps sn, AK, Lotta Eriksson, 2010
19. Tullstorpsåprojektet, Trelleborgs kn, KA, Bertil Helgesson & Cissela Olsson, 2010
20. Örnanäs – arbeten 2009 – 2010, Örkened sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
21. Örtofta slott vid Bråån – kulturhistorisk utredning i samband med våtmarksprojekt, Örtofta sn, Kristina Nilén, 2010
22. Övedsklosters alléer. Öveds sn, PJ, Patrik Olsson, 2010
23. Sporrakulla gård 2010 – tak- och timmerarbeten, Glimåkra sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
24. Gamla begravningsplatsen i Kristianstad, Kristianstad sn, DK, Lotta Eriksson, 2010
25. Tomelilla Byagård – takarbeten 2010, Tomelilla sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
26. Tomelilla Byagård – fasadarbeten 2010, Tomelilla sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
27. Silversmedjan Kv Vapenbrodern 8, Kristianstad, Kristianstads sn, AK Katarina Olsson, 2008
28. Fjälåstorps småskola – ommålning av fasad, AM, Helene Stalin Åkesson, 2010
29. Bälteberga Korsvirkeshuset – utvändig renovering, Ottarps sn, AK, Kristina Nilén, 2008-2009
30. Ilstorps kyrka – fönsterarbeten, Ilstorps sn, AK, Lotta Eriksson, 2009 – 2010
31. Heliga Trefaldighetskyrkan – tillbyggnad och invändig ombyggnad, Kristianstad sn, AM, Lotta Eriksson, 2009 – 2010
32. Norra Mellby kyrka – renovering av vapenhusets tak, Norra Mellby sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
33. Lunds domkyrka – ändring av västportalens trappa, Lund, AM, Heikki Ranta, 2010
34. Övedskloster – förändringar vid trädgårdskanalen, Öveds sn, AK, Kristina Nilén & Lars Salminen, 2009-2010
35. Östra Karup kyrkogård, Östra krup sn, DK, Lotta Eriksson, 2010
36. Blåherre mölla – en kvarnmiljö för möten mellan då och nu, Maglehems sn, BMU, Ingela Blomén, Helen Carlsson & Helene Stalin Åkesson, 2009 – 2010
37. Mejeriet Skarhults gods – takrenovering, Skarhult sn, AM, Kristina Nilén, 2010
38. Saltkokningshuset - utvändig ommålning, Karlskrona, AM, Emelie Petersson, 2010
39. Glimmebodagården, Brösarps sn, AM, Emelie Petersson, 2010
40. Smedtorpet, Hässleholm sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
41. Tobaksmonopolet 2010 – fasadrenovering, Fjälkinge sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
42. Ballingstorps trädgårdar, Kviinge sn, DK, Cissela Olsson, Emelie Petersson & Brita Tronde, 2010
43. Södra Mellby mölla – tre vingar och en vingbalk, Södra Mellby sn, AM, Helene Stalin Åkesson, 2008-2010
44. Bondrumsgården 2010, Fågeltofta sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
45. Torsebro krutbruk 2010 – murnings- och snickeriarbeten, Färlöv sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
46. Ekestad folketspark – arbeten i fyllecellerna, Österslöv sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
47. Övraby mölla – utvändig renovering samt lyft och lagning av kuggkrans, Övraby sn, AM, Ingela Blomén, 2010
48. Scan i Ängelholm – där svenskt fläsk blev britiskt bacon och Ystadkorven kryddades med känsla, Ängelholms sn, BD, Helene Stalin Åkesson med bidrag av Ingela Blomén och Anna Rabow, 2010
49. Parkeringsplats Uppåkra, FU, Catherine Svensson, 2003

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

